

Pep Prieto

LA DONA ETERNA

Columna

The book cover features a central illustration of a woman's lower body and hands. She is wearing a light-colored, possibly white or cream, dress with a lace hem. Her hands are clasped together in front of her. The scene is viewed through a circular opening, which appears to be a window or a doorway, with a dark, reddish-brown frame. The background behind the woman is a deep blue or purple, suggesting a night sky or a dark interior. The overall mood is mysterious and elegant.

PEP PRIETO
LA DONA
ETERNA

COL·LECCIÓ CLÀSSICA

PRIMERA EDICIÓ: FEBRER DEL 2022

© JOSEP MARIA PRIETO MIR, 2022

© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.

AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA

ISBN: 978-84-664-2867-5

DIPÒSIT LEGAL: B. 435-2022

FOTOCOMPOSICIÓ: TONI CLAPÉS

IMPRÈS A CATALUNYA - PRINTED IN CATALONIA

www.columnaedicions.cat

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

I

L'impacte ressona per tot el passadís, seguit d'un terrabastall que trenca el silenci amb virulència. L'Agnès triga uns segons a reaccionar, com si al principi tot allò no tingués res a veure amb ella. Però la seva percepció es reajusta i s'adona d'on prové el soroll. Arrenca a córrer pel passadís, que se li fa més llarg que mai. Quan arriba a l'altura del llindar de la porta, podria endevinar què s'hi trobarà abans de mirar a dins de l'habitació.

—Mare! Però què...?

La seva mare és, com s'esperava, a terra, de bocaterrosa, envoltada de tot el que ha fet caure amb ella. S'hi atansa i prova d'agafar-la pels braços per incorporar-la. Ella no es deixa, se sacseja i es lamenta com una criatura que es resisteix a deixar-se vestir. L'Agnès remuga per dins mentre insisteix a sortir-se amb la seva. S'adona que haurà de ser més pràctica. La deixa a terra amb tota la cura que pot i apropa la butaca que hi ha en un racó de l'habitació. Segurament és on anava la seva mare, però una vegada més la seva incapacitat per comuni-

car-se l'ha portat a decidir unilateralment que ho feia tota sola. Amb la butaca a tocar, l'Agnès torna a impulsar la dona cap amunt. Ella es continua resistint i queixant-se amb sons intel·ligibles, però aquesta vegada, potser perquè el seu cos ja no dona per a tantes rebel·lies, aconsegueix posar-la dreta. Una, dues, tres, quatre passes. Se sent com una titellaire, arrossegant-la. El seu cos cau a pes a la butaca, fins al punt de fer-la cruixir com el moble antic que és. L'Agnès escruta el cos de la seva mare per veure si la caiguda ha tingut conseqüències. Hi veu un parell d'hematomes incipients al front i a la part inferior del coll, però res que sembli especialment greu. La seva cicatriu més visible, un vell tall al braç, ja la tenia abans que ella naixés. Més enllà d'això, cap reacció que apunti a un dolor intens. La dona es limita a mirar algun punt inconcret, mentre la seva filla l'observa sense poder reprimir un llarg sospir. L'Agnès sent unes passes nervioses que llisquen pel passadís. És la Maria, la infermera encarregada d'aquesta ala de la residència.

—Aquest soroll, venia d'aquí?

L'Agnès assenteix. Sap que no és culpa de la Maria, que prou feina té, però en aquestes situacions sempre ha pensat que és agraït adoptar el paper de víctima.

—Ha tornat a caure.

La Maria ajunta les mans i mira al cel amb teatralitat. S'apropa a les dues dones amb idèntica passió.

—Senyora Mercè, però què ha passat? Com ha caigut? S'ha fet mal? No les ha de fer tota sola, aquestes coses!

L'Agnès l'observa amb desconcert, provant de decidir si el seu to la diverteix o directament la irrita. Creu que aquesta insistència a tractar la gent gran com si tinguessin

dos anys és absurda, però al mateix temps hi veu un punt de tendresa.

—Té un parell de cops aquí i aquí —l'Agnès apropa el dit a les zones afectades—, però res greu, sembla.

—Ai, Mare de Déu Senyor. Ja en farem, de coses.

La Maria és la perfecta representació d'un clixé. És una dona negra, alta i grossa, cara rodona i cabells arrissats tenyits de ros, que sempre mou molt les mans quan parla, i invoca Déu i tots els sants imaginables davant qualsevol adversitat. També és una veritable màquina de deixar anar frases fetes i aforismes sense context. Agafa la Mercè per les aixelles per assegurar-se que estigui assegurada amb l'esquena ben recta i s'apropa a l'armari per agafar un coixí, que li posa rere el clatell. Després se la mira com si acabés de pintar un quadre destinat a exposar-se.

—Doncs au, ara a descansar, senyora Mercè.

L'Agnès, que ha fet un pas enrere per deixar-la treballar, li llança una mirada d'agraïment.

—Ha passat bé la nit?

—Sí, ha estat una nit tranquil·la. Abans de marxar pensí sempre a posar la butaca al costat del llit, així no li caldrà travessar l'habitació.

Sap que no ho diu amb mala intenció, però el seu to pedagògic, de lògica inapel·lable, la fa sentir malament. L'Agnès se sent com una alumna de primària que no ha lliurat uns deures quan tocava. Hi ajuda la veu aguda, gairebé xisclant, de la infermera.

—Agnès, pot venir un moment? Li volia comentar una coseta.

No entén l'afany de discreció, perquè al capdavant la seva mare no té les eines per expressar cap emoció davant res que li pugui comentar, però li fa cas i surten al passadís. Sap perfectament el que està a punt de dir-li.

—Ja em sap greu haver-li de dir això, però des d'administració m'han comunicat que hi ha tornat a haver problemes amb el banc.

L'Agnès nota com se li forma un nus a la gola. Però no té cap altre remei que respondre.

—Sí, en soc conscient. Ho resoldré, Maria, no es preocupi.

La Maria fa el gest de replicar, però es queda en silenci. L'expressió d'incomoditat de l'Agnès deu haver estat prou eloqüent. La infermera es dona per assabentada, li toca el braç afectuosament i se'n va passadís avall.

La filla de la Mercè mira cap a la seva mare, asseguda a la butaca en la mateixa posició que l'han deixat. S'asseu al llit, sense deixar d'observar-la, com si el seu sol moviment pogués provocar algun tipus de reacció. Encara ara, tants mesos després que tot plegat comencés a degenerar, no aconsegueix acostumar-se a veure-la amb aquesta expressió tan mortuòria al rostre. Ella, que havia estat tan manierista amb les formes, sobretot quan es tractava de discutir amb la seva filla, sembla ara la funda en desús d'una ànima escàpola. Recorda amb nitidesa el dia que va notar que alguna cosa anava malament. Havien quedat per dinar i la seva mare es va quedar per uns segons, pocs però prou anòmals, amb la cara paralizada. Mirant cap a enlloc, com si un pensament fugaç s'hagués apropiat del seu sistema motor. Primer, la negació, allò que sempre feia ella de treure importància als seus patiments, però després va arribar la visita al metge i la constatació que els seus músculs patien un deteriorament molt avançat i, sobretot, molt insòlit. Tan insòlit, de fet, que no han aconseguit posar-li nom. No encaixa amb cap patologia ni diagnòstic. L'únic que han estat capaços de certificar és que és irreversible i que va començar fa

molt, molt temps. Per tant, és probable que l'episodi que va viure l'Agnès en directe fos un de tants, però la seva mare l'hi va amagar o bé no era suficientment conscient del que li succeïa. El cas és que el procés va ser imparable i només van caldre uns pocs mesos perquè la Mercè perdés tot control sobre ella mateixa. Es va apagar fins a convertir-se en un estaquiroto presoner de les seves rigideses, amb la pell més apergaminada que mai, la mirada perduda i la boca mig oberta, amb un gest d'esglai interromput. Els metges asseguren que, malgrat que el cos s'entesti a no demostrar-ho, la seva mare és conscient del que l'envolta, i també de les persones que té al davant. L'Agnès ve sempre que pot a veure-la, però cada visita és com una punció que la impregna de dolor. Se sent impotent davant d'ella i del seu mal. Ha deixat d'importar-li què té, si pateix o no, fins i tot ha deixat de parlar-li. Es limita a ser-hi regularment, en algun punt indefinit entre la rutina i el remordiment. I també se sent culpable per haver caigut en aquesta inèrcia, però sobretot pel sentiment que li passa pel cap cada vegada que entra en aquesta habitació: la por d'acabar com ella. Pensa que potser és per això que continua venint. Si deixa de fer-ho, potser el seu egoisme i la seva indolència reben com a càstig la recreació exacta del mateix trajecte cap a la mort. No vol acabar així. Perquè, a més, l'Agnès no tindria qui la vingues a veure.

Se li humitegen els ulls. No vol que la vegi plorar. S'aixeca del llit, com si busqués l'aprovació materna, es posa a ordenar el caos provocat per la caiguda. Quan tot és a lloc, entra al lavabo. Quan veu el seu reflex, fa el gest impostat de sobresaltar-se.

—Hòstia, Agnès. Quin quadre.

Mai ha estat una persona de donar importància al pas

del temps, però els seus estralls comencen a fer-se evidents. La situació amb la seva mare contribueix a fer que en sigui més conscient que abans, perquè vulgui o no venir a aquesta habitació és emmirallar-se en tot el que hi ha d'inevitable en el mateix fet de viure. Però, per primer cop, també hi contribueixen les certes físiques. L'Agnès mai ha tingut grans problemes d'autoestima més enllà dels dubtes inherents a les grans decisions professionals o íntimes, i en gran manera és perquè té una d'aquelles anatomies que resisteixen les inclemències de l'edat. Rossa, cabells ara onejant però abans rinxolats, ulls d'un blau intens, amb una pell empal·lidida poc amiga del sol però ideal per reforçar els matisos del rostre. I aquests llavis prims que encara mossega quan està nerviosa. Ara, amb trenta-nou anys, potser per fer justícia a la prototípica crisi que es deriva del canvi de dècada, s'ho veu tot en decadència. No és que els cabells hagin perdut naturalitat, perquè tècnicament que tingui canes és guanyar-ne, però se'ls veu deslluïts i convertits en el ressò del que ja no tornarà; el blau dels ulls continua apel·lant al mar, però si de cas al d'un dia ennuvolat, o com a mínim més grisós que abans, i la pell necessita moltes més atencions, a banda que ha decidit tornar-se un mapa dels mals moments transitats fins ara. Mai ha estat ni alta ni baixa, i no s'ha sentit especialment pressionada ni acomplexada per la resta del seu cos. Ha fet la seva feina quan tocava, generant els anticossos suficients per combatre malalties insidioses i no haver-se de preocupar més del compte per la seva salut. Però notar el desgast del rostre l'afecta, i cada vegada més, perquè l'apropa inexorablement al de la seva mare. El cos continua funcionant raonablement bé, però la cara no li torna el reflex desitjat. No vol acabar com ella. Aquest pensament cíclic torna a capitalitzar els

seus pensaments i es tradueix en un nou reg de llàgrimes. De nou, pensa que està feta un quadre.

Es tomba cap a la seva mare. Allà continua, impassible, en silenci. L'ambient només l'interromp la remor d'una conversa llunyana, o millor dit el monòleg d'una infermera que insisteix a parlar a qualsevol dels residents com si hagués d'obtenir una resposta. Observa l'habitació, d'una austeritat a joc amb les funcionalitats de la seva usuària. Hi ha un llit individual, una butaca d'estampat descolorit, una cadira metàl·lica plegable, una tauleta amb les rodes rovellades, un petit armari de fusta i una finestra enreixada que dona a una zona enjardinada amb més matolls que flors. Li sembla la perfecta estampa d'un crepuscle.

L'Agnès s'adona que no s'havia tret ni la jaqueta, i que està a punt per marxar. Necessita fer-ho. S'apropa a la Mercè i li fa un petó a la galta. Li surt de dins articular unes poques paraules:

—Ens veiem demà, mare.

Sense mirar enrere, enfila el camí del passadís cap a la sortida, maleint un dia més aquestes flaires de material hospitalari que la posen de mal humor. No sap què és pitjor, si aquesta atmosfera carregada de medicament o el color resclosit de les parets, a joc amb un terra ple de línies desgastades pels anys i la falta de manteniment. Encara que les portes estiguin obertes, mai mira a l'interior de les habitacions, ja en té prou amb la desgràcia familiar. Abans d'obrir la del carrer, saluda amb el cap la recepcionista, una noia jove de la qual en desconeix el nom i que només bada boca quan se la interpel·la directament.

L'aire del carrer sempre és un bàlsam per treure's de sobre la sensació d'haver estat a la sala d'espera del purga-

tori. Mira a banda i banda. La residència és al carrer més lleig que deu tenir el barri de la Salut de Barcelona. Tot asfalt i pisos baixos amb façanes mal repintades. «La Salut», pensa. De tots els barris de Barcelona on hi ha residències, ella havia de triar la d'un barri que es diu «la Salut».